

Anti-pestprotocol

Belang van een anti-pestprotocol

Ieder kind heeft recht op een fijne schooltijd. Kinderen moeten zich in hun basisschoolperiode veilig voelen, zodat ze zich optimaal kunnen ontplooiën. Met behulp van dit protocol laten we zien hoe we er samen een fijne schooltijd van maken voor iedereen.

Het protocol is erop gericht om alle betrokkenen (medewerkers, ouders en leerlingen) op de hoogte te brengen van alles wat school doet om een zo veilig mogelijk schoolklimaat te scheppen. Met dit protocol maken we duidelijk dat pesten niet getolereerd wordt op De Holtbanck en we er alles aan zullen doen om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken. Wij erkennen, herkennen pestgedrag en ondernemen actie ter voorkoming en het stoppen van pestgedrag.

Uitgangspunten

Wij willen dat ieder kind met plezier naar school gaat. De school moet een veilige omgeving zijn. Om dat te realiseren, volgen we de volgende uitgangspunten:

- We streven ernaar dat onze school een plek is waar kinderen, leerkrachten en ouders graag zijn.
- We gaan respectvol met elkaar om.
- De school stimuleert de cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen.

Deze algemene uitgangspunten hebben we vertaald naar specifieke afspraken:

- We staan op school geen geweld toe;
- Pestgedrag wordt niet getolereerd;
- We zorgen voor een ordelijke, veilige en kindvriendelijke leer- en leefomgeving.
- We leren kinderen verantwoordelijkheid te dragen o.a. d.m.v. klassendiensten.
- We volgen de ontwikkeling van de kinderen met observaties en een leerlingvolgsysteem.
- We gaan zorgvuldig met materialen om.

Wat is pesten?

Pesten is het structureel en opzettelijk kwetsen van iemand die zich niet goed kan verdedigen. Met structureel wordt bedoeld dat het kind steeds het mikpunt van gemene en kwetsende opmerkingen en/of handelingen is. Opzettelijk betekent dat iemand bewust verdriet is aangedaan. Naast deze kenmerken is er bij pesten sprake van een machtsverschil. Pesters zijn sterker en hebben meer macht dan slachtoffers, waardoor slachtoffers zich niet goed kunnen verdedigen. Pesten is een vorm van geweld en daarmee grensoverschrijdend. Een klimaat waarin gepest wordt, tast iedereen aan. Pestgedrag moet dan ook door iedereen serieus genomen worden.

Bij pesten kun je denken aan:

- Fysiek: slaan, duwen, schoppen e.d.;
- Materieel: Het kapot maken of afpakken van iemands eigendommen;
- Verbaal: Uitschelden of steeds opnieuw vervelende opmerkingen maken;
- Relationeel: Buitensluiten, leugens of geruchten verspreiden;
- Digitaal: Alle vormen van pesten die online plaatsvinden, zoals op Instagram, Snapchat of Whatsapp;
- Intimidatie: Iemand bang maken om iets gedaan te krijgen;
- Discriminatie;
- Grensoverschrijdend gedrag.

Rolverdeling bij pesten

In een pestsituatie heeft elk kind een bepaalde rol. De rol geeft aan hoe de kinderen zich op dat moment gedragen. De verschillende rollen die we onderscheiden bij pesten zijn:

- Pester: Initiatiefnemer van het pesten;
- Meeloper: Doet actief mee met de pester, maar speelt geen hoofdrol in het pesten;
- Versterker: Doet niet direct mee met het pesten, maar geeft de pester positieve feedback door toe te kijken of te lachen om het pesten;
- Slachtoffer: Het kind dat gepest wordt;
- Verdediger: Steunt en komt op voor het slachtoffer;
- Buitenstaander: De zwijgende middengroep die wel (of niet) van het pesten weet en niet ingrijpt.

Pestgedrag ervaren we als een probleem voor zowel het slachtoffer, de pester, de groep leerlingen daaromheen, de leerkrachten en de ouders. De school heeft de verplichting zich in te spannen om pestgedrag te voorkomen en aan te pakken door het scheppen van een veilig pedagogisch klimaat waarbinnen pesten als ongewenst gedrag wordt ervaren en niet wordt geaccepteerd.

Aanpak

De Holtbanck probeert een veilig sociaal klimaat op school te creëren door pesten te voorkomen (preventief) en tegen pesten op te treden als het zich toch voordoet (curatief).

Preventief

Gedrag en ontwikkeling

Tijdens de dagelijkse activiteiten letten we goed op hoe we met elkaar omgaan: leerlingen met leerlingen, maar ook leerkrachten en leerlingen. Iedereen moet met plezier naar school kunnen gaan. Door preventief te werken aan de sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen en door de sociale verhoudingen in een groep in kaart te brengen, proberen we gewenst gedrag te stimuleren en pestgedrag te voorkomen. Bij conflicten houden we wel steeds voor ogen dat alles een leerproces is en buigen we het conflict naar de kinderen toe om tot iets positiefs. We zoeken steeds met de kinderen en/of de groep naar goede oplossingen. We vinden het belangrijk dat dit altijd goed wordt uitgesproken en behandeld. De school heeft een veiligheidscoördinator. Zij kan in dit soort extreme gevallen een bemiddelende rol spelen.

Sociale ontwikkeling

Kinderen komen pas tot leren als zij zich prettig en veilig voelen. Daarom besteden wij als school structureel aandacht aan de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen. Aan het begin van ieder schooljaar werken wij extra hard aan groepsvorming, de zogeheten Gouden Weken. Gedurende het schooljaar krijgen alle leerlingen Soemo (sociaal- emotionele) lessen en Trefwoord (identiteit en vormings-) lessen aangeboden. Het doel van deze lessen is dat elk kind op een goede manier kan omgaan met zichzelf en met anderen. Kinderen leren positief te denken over zichzelf en over anderen. Verder zorgen we voor voldoende toezicht, ruimte en uitdaging op het schoolplein. We hanteren de volgende regels op de school:

Schoolomgangsregels Holtbanck:

- Je bent niet alleen op de wereld, houd dus rekening met elkaar.
- Iedereen is anders: respecteer dat.
- Iedereen hoort erbij: sluit niemand uit.

- Help elkaar en werk samen.
- Wees eerlijk en sportief
- Scheld niemand uit: praat het uit.
- Spreek positief over anderen: doe niet mee aan roddelen.
- Denk na voor je iets doet.
- Werk mee aan een goede sfeer in de groep.
- Een ruzie heeft iedereen wel eens, maar doe je best om een ruzie uit te praten.

De leerlingen worden 'gevolgd' met behulp van het leerlingvolgsysteem CITI-LIB/SEO. De leerkrachten vullen een lijst in waarop zij kunnen aangeven hoe een kind in de groep staat. Ieder jaar vullen daarnaast alle kinderen vanaf groep 5 in, hoe zij zich voelen in de groep. Deze sociale ontwikkeling wordt besproken met de IB'er van de school. De sociaal-emotionele ontwikkeling van de kinderen van groep 1 en 2 wordt gevolgd in FocusPO.

Contact met ouders

Door middel van de nieuwsbrief en Parro worden ouders op de hoogte gehouden van wat er speelt op school en in de groep van hun kind. Leerkrachten bespreken tijdens de oudergesprekken de sociaal emotionele ontwikkeling van de kinderen met ouders. Ouders kunnen bij ons terecht als zij tussentijds wat willen bespreken met betrekking tot hun kinderen. Bij incidenten en conflicten worden ouders op de hoogte gebracht door de leerkracht. Ouders kunnen het anti-pestprotocol inzien op de website van school.

Curatief

Bij vermoedens van of het signaleren van pestgedrag is een preventieve aanpak niet meer afdoende en zal school overgaan tot een curatieve aanpak. Om het pesten te stoppen moeten er maatregelen genomen worden naar verschillende personen en groepen (slachtoffer, pester, meelopers, de groep, leerkrachten en ouders).

Steun bieden aan het kind dat gepest wordt

Naar het kind luisteren en zijn/haar probleem serieus nemen. Met het kind overleggen over mogelijke oplossingen. Samen met het kind werken aan oplossingen.

Steun bieden aan het kind dat pest

Met het kind bespreken wat pesten voor een ander betekent. Het kind helpen om op een positieve manier relaties te onderhouden met andere kinderen. Het kind helpen zich aan regels en afspraken te houden.

De groep betrekken bij het oplossen van het pestprobleem

Met de groep praten over pesten en over hun eigen rol daarbij. Met de kinderen overleggen over mogelijke oplossingen en over wat zij zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen. Samen met de kinderen werken aan oplossingen, waarbij zij zelf een actieve rol spelen.

De ouders steunen

Ouders die zich zorgen maken over pesten, serieus nemen. In samenwerking tussen school en ouders het pestprobleem aanpakken. Zo nodig ouders doorverwijzen naar deskundige ondersteuning.

De supportgroep-aanpak

De leerkracht kan een supportgroep inzetten om een pestprobleem op te lossen. De supportgroep bestaat uit een aantal kinderen uit de klas. Deze kinderen wordt gevraagd of zij kunnen helpen bij het oplossen van het probleem. In de supportgroep zit ook altijd de pester, de pester wordt niet als

schuldige aangewezen. De focus van de supportgroep ligt op het feit dat pesten een groepsproces is dat we samen willen oplossen. Belangrijke elementen van de aanpak zijn:

- Geen schuld, verwijten of straf;
- Uitgaan van het goede in ieder kind;
- Aanmoedigen van empathie;
- Iedereen is verantwoordelijk;
- Snel, positief en oplossingsgericht;
- Kinderen krijgen de kans om een gedrag te veranderen.

Voordat de supportgroep wordt ingezet, wordt dit eerst besproken met het slachtoffer zelf. Zie voor een uitgebreide beschrijving van de support-aanpak bijlage 1.

De herstelaanpak

Als het pesten ondanks de gemaakte afspraken toch doorgaat, wordt de herstelaanpak ingezet. Twee leerkrachten gaan een gesprek aan met de pestende leerling. Er wordt een herstelplan geschreven door de pestende leerling met hierin afspraken over hoe de pester gaat stoppen met het pesten. Ook beschrijft de pester wat de hij/zij gaat doen om het contact met het slachtoffer te herstellen. Het herstelplan wordt altijd ondertekent door het betreffende kind en ouders van het kind.

Inlichten ouders

De ouders van de gepeste leerling worden ingelicht op het moment dat de school besluit de supportgroep-aanpak toe te passen en worden om toestemming gevraagd. Ouders van de pestende leerling worden ingelicht over het gedrag van hun kind als de herstelaanpak wordt ingezet. Mocht een kind zich niet houden aan de afspraken in het herstelplan, dan worden ouders uitgenodigd voor een gesprek op school.

Externe hulp

Wanneer blijkt dat de curatieve aanpak niet werkt, is er mogelijk meer aan de hand dan alleen pesten. Op dat moment is er aanvullende hulp nodig om de problemen op te lossen. Er kan dan worden gekozen voor een bredere zorgaanpak, de intern begeleider neemt dan contact op met externe partijen. Bijvoorbeeld het samenwerkingsverband Passend Wijs, maatschappelijk werk of Centrum voor Jeugd en Gezin.

Bijlage 1: Beschrijving van de supportgroep-aanpak

De supportgroep-aanpak

De aanpak bestaat uit een aantal achtereenvolgende gesprekken tussen een leerkracht of IB'er en leerlingen. Eerst met de gepeste leerling alleen, vervolgens met een zorgvuldig samengestelde groep leerlingen inclusief de pester(s). Dit is de groep die voor verandering en steun gaat zorgen. Het idee achter deze aanpak is dat je een beroep doet op het verantwoordelijkheidsgevoel van de groep. Door niet te beschuldigen, maar empathie op te roepen en iedereen als potentiële oplosser van het probleem te zien, stimuleer je de positieve krachten in zo'n groep. Uit ervaringen blijkt dat meestal één of twee gespreksronden al voldoende zijn om het pesten te stoppen of tenminste de situatie rustiger te maken. Hierna kan zo nodig aanvullende begeleiding of zorg worden ingezet.

Stappen supportgroep-aanpak

1. Gesprek met het gepeste kind. De leerkracht of IB'er praat met het gepeste kind over de situatie en vraagt of hij/ zij hulp wil. Als het kind hulp wil, stelt de leerkracht of IB'er met het kind de supportgroep samen. Dit is een gemengde groep van zo'n 5 tot 8 leerlingen die de gepeste noemt als mogelijke helpers, maar ook de pester, meelopers of buitenstaanders, liefst ook een verdeling van jongens en meisjes. Zorg dat de supportgroep bestaat uit behulpzame en betrouwbare leerlingen naast leerlingen die betrokken zijn bij het pesten.

Aanwijzingen voor het gesprek:

- a. Begin ontspannen over ditjes en datjes;
 - b. Openingsvragen kunnen zijn:
 - i. *Ik heb de indruk dat het de laatste tijd niet zo goed gaat met jou, klopt dat?*
 - ii. *Ik hoor van dat het de laatste tijd niet zo goed gaat met jou, klopt dat?*
 - iii. *We maken ons zorgen omdat we het gevoel hebben dat je niet gelukkig bent op school.*
 - iv. *Je geeft aan dat je gepest wordt op school. Daar wil ik het met je over hebben.*
 - c. Vraag of de leerling geholpen wil worden;
 - d. Leg de procedure van de supportgroep uit;
 - e. Vraag (letterlijk) om vertrouwen;
 - f. Eventueel: Laat de leerling opschrijven/ tekenen hoe hij/ zij zich voelt en leg uit dat anderen zo beter begrijpen hoe hij/zij zich voelt;
 - g. Check wat wel/ niet gezegd mag worden tegen de supportgroep;
 - h. Stel samen de supportgroep samen;
 - i. *Als de leerling het lastig vindt om aan te geven bij wie hij/zij zich goed voelt, kan gevraagd worden met wie hij/zij bevriend zou willen zijn.*
2. Gesprek met de steungroep (zonder de gepeste leerling). In dit gesprek wordt de steungroep uitgenodigd om de gepeste medeleerling te gaan helpen. Ze worden gevraagd om met ideeën en voorstellen te komen, met als doel het pesten te stoppen.

Aanwijzingen voor het gesprek:

- a. *Leg het probleem uit aan de groep en vermijd daarbij de groep te gaan beschuldigen. Vertel de groep dat het gepeste kind het moeilijk heeft en hoe de leerling zich voelt. Zeg dat je de hulp van de groep nodig hebt en dat je hen gekozen hebt omdat je denkt dat zij kunnen helpen;*
- b. *Deel de verantwoordelijkheid, benoem dat niemand de schuld krijgt en wijs op ieders individuele verantwoordelijkheid. Leg de nadruk op dat het moet stoppen en dat de groep*

belangrijk is om dit te bereiken. Leg de groep uit dat zij kunnen helpen om het beter te maken voor het gepeste kind.

- c. Vraag de groep om ideeën, ieder wordt aangemoedigd om met ideeën te komen. Begin met de leerlingen die niet direct betrokken zijn bij het pesten en geef complimenten voor elk idee. Aanvaard alle positieve voorstellen, laat de kinderen hun voorstel in de ik-vorm formuleren en benadruk dat kleine dingen al kunnen helpen. Vraag geen beloftes en maak geen strikte afspraken met de groep. Noteer de ideeën om aan te geven dat je elk idee belangrijk vindt. Soms komen ideeën traag op gang omdat kinderen aangeven dat het gepeste kind zelf ook vervelend doet. Je kunt dan aangeven dat als zij ander gedrag laten zien, het gepeste kind ook ander gedrag gaat laten zien.*
 - d. Laat het vervolgens aan de supportgroep over en schenk de hen het vertrouwen. Geef aan dat u de groep over een week nog eens spreekt, in de tussentijd bemoei je, je er niet actief mee maar ben je wel bereikbaar. Leg ook uit dat de gepeste leerling niet op de hoogte gesteld wordt van de afspraken.*
3. Tweede gesprek met het gepeste kind. Na ongeveer een week bespreekt de leerkracht hoe het nu gaat met het gepeste kind.

Aanwijzingen voor het gesprek:

- a. Ga na wat er beter is gegaan en vraag wat het gepeste kind zelf heeft gedaan om de situatie te veranderen. Complimenteer de gepeste leerling daarmee. Waak voor een afhankelijke houding van de gepeste leerling;*
 - b. Soms is er binnen de supportgroep gesproken over het gedrag van de gepeste leerling waar deze leerling zelf aan kan werken, benoem dit hier. Maar noem ook dat het pesten nergens door gerechtvaardigd wordt!*
 - c. Meestal is dit een kort gesprek, omdat de situatie al is verbeterd. Als er nog twijfels zijn, spreek dan nog een keer af. Vraag de gepeste leerling naar veranderingen en verwachtingen voor de toekomst, heeft de leerling nog iets extra's nodig?*
 - d. Benoem dat je de situatie blijft volgen.*
4. Tweede gesprek met de steungroep. Na ongeveer een week is er ook een gesprek met de steungroep, waarin ieder lid de gelegenheid krijgt om te praten over wat hij of zij gedaan heeft.

Aanwijzingen voor het gesprek:

- a. Er wordt gesproken over ieders bijdrage, waarbij het niet van belang is of alle voorstellen zijn uitgevoerd maar dat het pesten is gestopt.*
- b. In sommige gevallen kun je ervoor kiezen om met de kinderen individueel af te spreken;*
- c. Het voordeel van de totale steungroep is dat kinderen elkaar kunnen stimuleren en op ideeën kunnen brengen om nog meer acties te voeren komende tijd.*
- d. En wanneer de pester nog niet alles heeft gedaan om zijn/ haar gedrag bij te stellen, kan er een positieve invloed van de groep uitgaan om deze leerling(en) ertoe te bewegen dit alsnog te doen.*

Vaak is het pesten na een week gestopt. Soms is het nodig om de steungroep opnieuw acties te bedenken en nog een week de gelegenheid geven om deze acties uit te voeren. En in sommige situaties kan het zinvol zijn om voor een nieuwe samenstelling van de steungroep te kiezen.

Algemene aanwijzingen voor de leerkracht:

- De begeleider hoeft niet de eigen leerkracht te zijn;
- Reflecteer op je eigen rol: hoe is je relatie met de pesters en het gepeste kind? Geloof je echt in de kracht van de leerlingen? Straal je vertrouwen uit in de leerlingen?
- Laat een beschuldigende, moraliserende houding varen;

- Neem tijd en rust, durf stiltes te laten vallen;
- Stel informatieve vragen en vragen naar beleving en gevoelens;
- Neem vriendelijk maar duidelijk de leiding;
- Bewaak heel actief het doel van het gesprek;
- Zoek niet naar 'de waarheid';
- Probeer niet de gepeste leerling te veranderen door dingen te zeggen als: 'Bijt eens van je af'. De gepeste leerling kan hierdoor het gevoel krijgen iets fout te doen of zelf schuldig te zijn aan het pesten. De gepeste leerling heeft tijd nodig om weer vertrouwen te krijgen in zichzelf en anderen en is gebaat bij succeservaringen in het contact met anderen. Focus de begeleiding daar vooral op;
- Ga na of de pester ook hulp nodig heeft, vaak zijn dit kinderen met een negatief zelfbeeld. Zij hebben behoefte om gezien en gehoord te worden, ga na hoe zij hun steentje op een positieve manier kunnen bijdragen in de groep en in school.